מחוון למורה

מחוון: דבר, שחין וברד: "ה׳ הצדיק ואני ועמי הרשעים"

1. דבר: במקנה בשדה; "לֹא־מֵת מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל, עַד־אֶחָד"; "וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה". שחין: באדם ובבהמה; "וְלֹא־יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים, לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה"; "וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת־לֵב פַּרְעֹה". ברד: באדם, בבהמה ובצמחים; "רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן... לא היה ברד"; פרעה מודה ואחר כך "וַיֹּסֶף לַחֲטֹא".
2. הרמב"ן: אולי עד עכשיו החרטומים עודדו את פרעה, ועכשיו כשהם נעלמו "אֵין עוֹזֵר לוֹ", ולכן ה׳ הוא שמחזק את לבו.
3. הירא הכניס את עבדיו ומקנהו לבתים; מי שלא שם לב השאיר אותם בשדה. לא כל המצרים זהים: יש מי שמקשיב לאזהרה, ולכל אחד יש בחירה.
4. "חָטָאתִי הַפָּעַם: ה׳, הַצַּדִּיק, וַאֲנִי וְעַמִּי, הָרְשָׁעִים". החידוש: לראשונה פרעה מודה בחטא ומכיר בצדק ה׳, ולא רק מבקש שהמכה תסור.
5. משה יודע שההודאה באה מפחד הברד ולא מיראת ה׳; הוא צופה שברגע שהמכה תיפסק פרעה יחזור בו.
6. רשב"ם: "עד עתה לא נתכוון לחטוא במזיד", אבל אחרי ההודאה פרעה יודע את האמת ובכל זאת חוטא. אור החיים: "לֹא עָמַד בִּתְשׁוּבָתוֹ" אפילו זמן קצר.
7. א. פרעה מודה בחטא, מכיר בצדק ה׳ ומבקש שהברד ייפסק; הדברים נאמרים בזמן המכה, מתוך פחד. ב. ראיות: "יָדַעְתִּי – כִּי טֶרֶם תִּירְאוּן" (משה אינו מאמין), "וַיֹּסֶף לַחֲטֹא; וַיַּכְבֵּד לִבּוֹ" (פרעה חוזר בו מיד). רשב"ם: מעכשיו חטאו במזיד; אור החיים: לא עמד בתשובתו אפילו רגע. חסר בהודאה: שינוי מעשה וקבלה לעתיד. ההודאה נבעה מפחד ולא מהכרה. ניקוד מוצע: סעיף א 6; סעיף ב 14 (שני פסוקים × 4, פרשן 3, מה חסר 3).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רשב"ם ואור החיים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפור המכות ויציאת מצרים (שמות ז-יג) נלמד בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.